

«وطن امروز» گزارش می‌دهد

سفره‌رنگین یارانه‌ها برای شرکت‌های دولتی

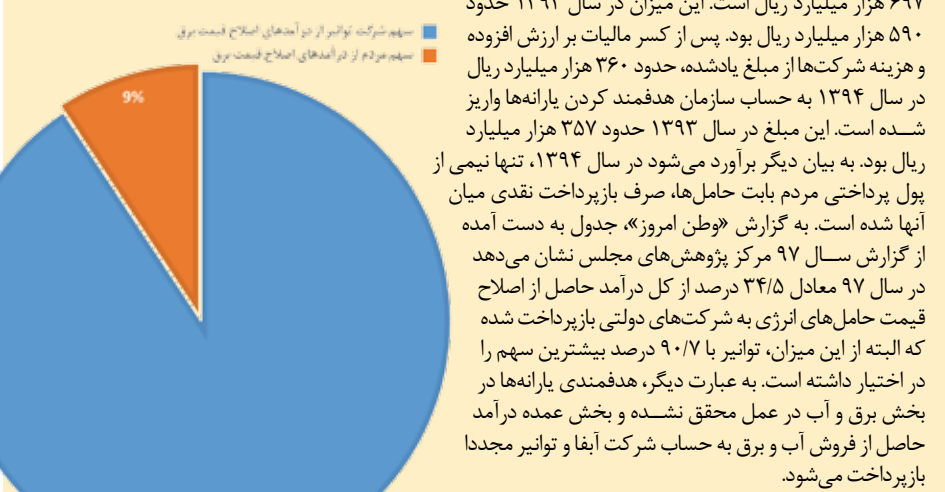

محمد نجار صادقی: با افزایش قیمت‌ها در سال‌های اخیر دیگر ۴۵

هزار تومان برای اکثریت یارانه‌بگیران دردی را دوا نمی‌کند و بود و نبود آن تفاوتی ندارد، شاید اگر این رقم هر سال متناسب با نرخ تورم افزایش می‌یافت نگاه‌ها هم به یارانه متفاوت می‌شد. دور از تصور نیست اما اگر دولت با در نظر گرفتن تورم سالانه یارانه را افزایش می‌داد (در دوران دولت تدبیر و امید) امروز باید حداقل رقمی معادل ۱۲۰ هزار تومان به هر شهروند ایرانی پرداخت می‌کرد، البته این کار اساساً در قانون پیش‌بینی نشده و جزو قانون هدفمندی یارانه‌ها هم نیست. این گزاره زمانی مطرح می‌شود که متوجه می‌شویم دولت سهم خودش را از هدفمندی هر ساله به نسبت تورم افزایش داده است اما سهم مردم را نه این یعنی با وجود اینکه هدفمندی یارانه‌ها در بازه زمانی کنونی برای شهروندان آبی ندارد اما برای دولتی‌ها نان خوبی دارد. به گزارش «وطن امروز»، طرح هدفمندی یارانه‌ها که قرار بود با واقعی کردن قیمت‌ها در اقتصاد ایران سهم واقعی‌تر و عادلانه‌تری به شهروندان از درآمدهای ملی اختصاص دهد، حالا پس از گذشت ۹ سال مأمی برای مال‌اندوزی شرکت‌های دولتی شده است. طرح هدفمندی یارانه‌ها از ۲۸ آذر سال ۸۹ به صورت رسمی در سراسر کشور اجرا شد و پس از آن در یک بازه زمانی قیمت بخشی از خدماتی که دولت به آنها یارانه پرداخت می‌کرد به سمت تعدیل حرکت کرد. این اتفاق با کاهش یارانه تریبی دولت برای تولید انرژی صورت گرفت و مقرر شد این رقم کاهش یافته با اصل درآمد حاصل از هدفمندی یارانه‌ها طبق یک الگو در اختیار شهروندان قرار گیرد. در این قانون مصارف اینگونه بیان شده است: ۳۰ درصد به بخش تولید؛ ۲۰ درصد به دولت بابت افزایش هزینه‌ها و ۵۰ درصد به صورت یارانه نقدی و غیرنقدی به شهروندان بویژه اقشار آسیب‌پذیر پرداخت شود که طبق گزارش‌های ادواری مرکز پژوهش‌های مجلس تریب مقرر در قانون هدفمند کردن یارانه‌ها در هیچ یک از سال‌های اجرایی قانون رعایت نشده است. به نحوی که در عمل، مصارف مربوط به کمک به خانوارها - که بخش عمده آن شامل پرداخت یارانه‌های نقدی است - طی سال‌های ۸۹ تا ۹۴ حدود ۸۷ درصد از کل مصارف هدفمندسازی یارانه‌ها را به خود اختصاص داده است. به علاوه در عمل حدود ۲ درصد از منابع، طی سال‌های مورد نظر صرف کمک به تولید شده است.

سوءاستفاده از یک عبارت پرابهام

یکی از مسائل پرچالش اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مفهوم عبارت «خالص ووجه حاصل از اجرای این قانون» مندرج در مواد ۸، ۷ و ۱۱ قانون مذکور بوده است. طبق قانون دولت اجازه داشت خالص ووجه حاصل از اجرای این قانون را به صورت (۵۰ درصد برای کمک به خانوارها، ۳۰ درصد برای کمک به تولید و ۲۰ درصد برای جبران هزینه‌های دولت) مصرف کند. تعابیر متعددی از خالص ووجه وجود داشت. دولت دهم مدعی بود که به ووجه حاصل از فروش حامل‌های انرژی در داخل کشور نباید مالیات بر ارزش افزوده تعلق گیرد اما مجلس (به سبب تلاش برای تقویت بودجه شهرداری‌ها) معتقد بود، فروش حامل‌های انرژی در کشور نیز مشمول مالیات بر ارزش افزوده بوده و پس از کسر مالیات، ووجه باقیمانده به حساب سازمان هدفمندی واریز می‌شود. اختلاف بعدی بر سر هزینه‌های شرکت‌های تولیدکننده انرژی مانند شرکت پالایش و پخش، شرکت گاز و توانیر بود. بعد از اجرای قانون هدفمندی و افزایش حدوداً ۵ برابری قیمت انرژی در کشور در سال ۱۳۸۹، دولت وقت مدعی بود هزینه‌های این شرکت‌ها باید براساس قیمت‌های قبلی محاسبه شود و منابع جدید متعلق به سازمان هدفمند کردن یارانه‌هاست. به‌تدریج در سال‌های بعد با افزایش تورم و در نتیجه افزایش هزینه‌های شرکت‌ها، مطالبه آنها برای افزایش سهم خود از منابع حاصل از فروش حامل‌های انرژی بیشتر شده و هر کدام تا آنجا که توانستند سعی در بزرگ کردن سهم خود از منابع حاصل کردند. در سال‌های اجرایی قانون هدفمندی، سهم شرکت‌ها از این منابع معمولاً توسط معاون اول رئیس‌جمهور تعیین شده است، در حالی که به نظر می‌رسد لازم است مجلس شورای اسلامی برای تعیین سهم شرکت‌ها از منابع حاصل از افزایش قیمت حامل‌ها، قواعد و معیارهایی در نظر بگیرد. در نتیجه خالص ووجه حاصل از اجرای این قانون اینگونه تعریف شد که از سرجمع منابع حاصل از فروش حامل‌های انرژی در داخل کشور، مالیات بر ارزش افزوده و هزینه‌های شرکت‌ها کسر و باقی به حساب سازمان هدفمندی واریز شود. بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، سرجمع منابعی که از مصرف‌کنندگان داخلی بابت فروش حامل‌ها در سال ۱۳۹۴ جمع شده، حدود ۶۹۷ هزار میلیارد ریال است. این میزان در سال ۱۳۹۳ حدود ۳۵۷ هزار میلیارد ریال بود. به بیان دیگر برآورد می‌شود در سال ۱۳۹۴، تنها نیمی از پول پرداختی مردم بابت حامل‌ها، فقط بازپرداخت نقدی میان آنها شده است. به گزارش «وطن امروز»، جدول به دست آمده از گزارش سال ۹۷ مرکز پژوهش‌های مجلس نشان می‌دهد در سال ۹۷ معادل ۳۴/۵ درصد از کل درآمد حاصل از اصلاح قیمت حامل‌های انرژی به شرکت‌های دولتی بازپرداخت شده که البته از این میزان، توانیر با ۹۰/۷ درصد بیشترین سهم را در اختیار داشته است. به عبارت دیگر، هدفمندی یارانه‌ها در بخش برق و آب در عمل محقق نشده و بخش عمده درآمد حاصل از فروش آب و برق به حساب شرکت آبفا و توانیر مجدداً بازپرداخت می‌شود.

هشدارهای نمایندگان مجلس درباره انحراف در اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها

۱ **ثروتمندان از هدفمندی سهم بیشتری دارند**

شهباز حسن پوریبگلری (عضو کمیسیون برنامه‌بودجه و محاسبات): یکی از خواسته‌های اصلی نمایندگان در زمان تصویب طرح هدفمندی یارانه‌ها آن بود که یارانه تولید پرداخت نشود اما هیچ یک از دولت‌ها نسبت به تولید و اشتغال حساسیت لازم را نداشته‌اند و پرداخت یارانه تولید هم با فرار و نشیب‌های زیادی همراه بوده است. متأسفانه شاهد تورم و گرانی لجام‌کسیختهای هستیم و با آنکه هدف از تصویب قانون هدفمندی یارانه‌ها آن بود که سهم دهک‌های پایین جامعه از درآمد کشور بیشتر شود اما متأسفانه شاهدیم که هنوز هم ثروتمندان از درآمد کشور بیشترین سهم را دارند.

۲ **تنها نیمی از سهم وزارت بهداشت از قانون هدفمندی یارانه‌ها تحقق یافته**

محمد خدابخشی (سخنگوی کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات): براساس قانون باید ۲ هزار و ۷۰۰ میلیارد تومان از اعتبارات حاصل از هدفمندی یارانه‌ها سهم وزارت بهداشت شود، حال آنکه تنها یکپنجاه و ۷۵۰ میلیارد تومان آن یعنی ۴۷ درصد از این اعتبار تحقق پیدا کرده است.

۱ **قانون هدفمندی یارانه‌ها ناقص اجرا می‌شود**

کاظم دلخوش اباتری (عضو کمیسیون اقتصادی): قانون هدفمندی یارانه‌ها ناقص اجرا می‌شود، چرا که تعداد زیادی از کارگران، کارمندان، کشاورزان و افراد ضعیف جامعه از لیست دریافت یارانه‌ها حذف شدند، ما مکرراً این موضوع را مطرح کردیم و امیدواریم به آن توجه شود.

۵ **سهم کم تولید از هدفمندی**

معصومه آقاپور علیشاهی (عضو هیأت‌رئیس کمیسیون اقتصادی): حوزه تولید سهم کمی از یارانه‌ها داشته و فرآیند پرداخت آن مشخص نیست و ایراد این بخش از نحوه و چارچوب پرداخت است. قرار نیست سازمان هدفمندی یارانه‌ها سهم پول بخش تولید را پرداخت کند، بلکه این پول باید از طریق وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و تعاون، کار و رفاه اجتماعی پرداخت شود اما چارچوبی برای این امر وجود ندارد.

۴ **امتناع از پرداخت عواید حاصل از هدفمندی توسط شرکت‌های دولتی**

جبار کوچکی‌نژاد رئیس کمیته تحقیق و تفحص از هدفمندی یارانه‌ها: تحقیق و تفحص از این سازمان حدود یک سال طول کشید و در این مدت علاوه بر بازدیدهای میدانی، گزارشی نیز از دستگاه‌های اجرایی دریافت شد؛ براساس اطلاعات به دست آمده تخلفات بسیاری در زمینه اجرایی شدن قانون هدفمندی یارانه‌ها رخ داده است. اگر چه مجلس ۳ سال متوالی در قانون بودجه سنواتی، دولت را مکلف به حذف یارانه ۳ دهک پردرآمد کرد اما دولت تاکنون اقدامی در این زمینه انجام نداد و با یارانه‌های بسیار از انجام این وظیفه سر باز می‌زند. وزارتخانه‌های نیرو و نفت درآمد حاصل از اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها را به حساب سازمان هدفمندی یارانه‌ها واریز نمی‌کنند که این موضوع خلاف قانون است.

۴ **منابع واریز شده به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها (اراقم به تومان)**

سال	منابع حاصل از اصلاح هدفمندی یارانه‌ها (بعد از کسر سهم شرکت‌های دولتی و مالیات شهرداری)	منابع مندرج در بودجه	جمع کل منابع
۸۹	۳ هزار و ۵۰۸ میلیارد	۱۱ هزار و ۵۰۸ میلیارد	۱۱ هزار و ۵۰۸ میلیارد
۹۰	۲۹ هزار و ۵۷۴ میلیارد	۴۰ هزار و ۵۷۷ میلیارد	۴۰ هزار و ۵۷۷ میلیارد
۹۱	۲۰ هزار و ۲۸۹ میلیارد	۴۷ هزار و ۳۷۱ میلیارد	۴۷ هزار و ۳۷۱ میلیارد
۹۲	۲۱ هزار و ۷۰۵ میلیارد	۴۵ هزار و ۴۵۵ میلیارد	۴۵ هزار و ۴۵۵ میلیارد
۹۳	۲۵ هزار و ۵۷۶ میلیارد	۴۶ هزار و ۸۷۶ میلیارد	۴۶ هزار و ۸۷۶ میلیارد
۹۴	۲۳ هزار و ۴۵۱ میلیارد	۴۳ هزار و ۶۰۴ میلیارد	۴۳ هزار و ۶۰۴ میلیارد
۹۵	۳۱ هزار و ۵۲۶ میلیارد	۴۲ هزار و ۶۹۸ میلیارد	۴۲ هزار و ۶۹۸ میلیارد
۹۶	۲۴ هزار و ۵۰۰ میلیارد	۴۷ هزار و ۲۰۰ میلیارد	۴۷ هزار و ۲۰۰ میلیارد
۹۷	۲۶ هزار و ۸۷۶ میلیارد	۳۶ هزار و ۸۷۶ میلیارد	۳۶ هزار و ۸۷۶ میلیارد